РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXIV. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., второк 23-го мая 1916. Ч. 62. VOL. XXIV. JERSEY CITY, N. J., Tuesday, May 23, 1916. No. 62.

АВСТРІЙСЬКІ ВІЙСКА ПЕРЕХОДЯТЬ ГРАНИЦЮ ІТАЛІЇ.

Італійці стратили 16.157 в полонених, 147 гармат і 76 машинових крісів.

Дальший наступ Німців під Верденом: 1.346 полонених, 8 гармат і 16 машинових крісів.

Побіда по стороні Німеччини і Австрії є запевнена.

ВІЙНА З ІТАЛІЄЮ:

ІТАЛІЙЦІ СТРАТИЛИ 13.157 В ПОЛОНЕНИХ, 119 ГАРМАТ І 68 МАШИНОВИХ КРІСІВ.

ВІДЕНЬ, 20. мая. — Урядовий звіт головної австрійської кватири звучить:

„Наші війска очистили з неприятеля місцевість Коль-Канто, яка лежить на полудневий схід від Ровереto.

„Від початку теперішного наступу австрійсько-угорських війск полонено 257 італійських офіцирів і 12.900 жовнірів.

„Дотеперішна воєнна добича складає ся з 107 гармат, 12 28-центиметрових гавбиць і 68 машинових крісів".

В ОСТАННІМ ДНИ ПОЛОНЕНО ДАЛЬШИХ 3.000 ІТАЛІЙЦІВ, 28 ГАРМАТ І 8 МАШИНОВИХ КРІСІВ.

ВІДЕНЬ, 21. мая. — Австрійсько-угорський ґенеральний штаб оголосив отсей звіт:

„Битва в полудневім Тиролю і на височині Ляварони стає щораз сильнійшою. Наші війска заняли важні становища на горах Арментера. На височині Ляварони наші війска перервали боєву лінію Італійців.

„Італійські війска були приневолені опорожнити гірський просмик Борголя і утікли в полудневім напрямі, полишаючи три 28-центиметрові гавбиці.

„Вчера полонено загалом поверх 3.000 Італійців, між ними 84 офіцирів. Крім сего здобуто 25 гармат і 8 машинових крісів".

АВСТРІЙСЬКИЙ НАСЛІДНИК ПРЕСТОЛА ОБНЯВ ГОЛОВНУ КОМАНДУ НАД ВІЙСКАМИ ПРОТИ ІТАЛІЇ.

ВІДЕНЬ, 20. мая. — З головної кватири доносять:

„До Трієнту прибув наслідник престола Карло Франц Йосиф, щоби обняти головну команду над війсками проти Італії. Враз з наслідником престола прибув і шеф ґенерального штабу Гецендорф".

НОВІ АВСТРІЙСЬКІ ГАРМАТИ.

БЕРЛІН, 20. мая. — Австрійсько-угорська артилерія відгриває головну ролю в побіднім наступі проти Італії. Між гарматами, які знівечили італійські укріпленя, є богато гармат нової системи, яких сила діланя є незвичайно велика.

Минувшої суботи видано приказ до наступу. Наступ розпочав ся страшним бомбардованєм неприятельських становищ.

Вже по 24-годиннім бомбардованю італійські гармати замовкли. В понеділок досьвіта австрійсько-угорська піхота перейшла до наступу на цілій боєвій лінії між ріками Брентою і Адижею.

В середу австрійсько-угорські війска взяли приступом італійські укріпленя на полудневий схід від Ровереto. Опісля здобули італійські пограничні укріпленя, проганяючи Італійців за границю.

ІТАЛІЙЦІ ОПРАВДУЮТЬ СВОЮ НЕУДАЧУ І ЧИСЛЯТЬ НА ОФЕНЗИВУ МОСКАЛІВ.

РИМ, 21. мая. — Урядові вісти, які оголосив італійський ґенеральний штаб, подають, що італійські війска опорожнили лише наперед висунені становища, підчас коли головні становища находять ся дальше в їх руках.

Причиною відвороту в деяких місцях був недогідний терен.

Дальші вісти подають, що Австрійці вдарили з великою силою, але лише в однім місци удало ся їм осягнути важнійші успіхи. Всі прочі напади Австрійців зістали відбиті з великими стратами для неприятеля.

Італійці мають надію, що небаром воєнне щастє змінить ся, коли Росія на цілій лінії приступить до наступу. Австрія буде приневолена тоді часть війск перенести на північ проти Росії.

ІТАЛІЙЦІ МАСОВО ДЕЗЕРТИРУЮТЬ З ВІЙСКА.

БЕРЛІН, 20. мая. — Швайцарські часописи доносять, що богато італійських жовнірів дезертирує з армії, утікаючи до Швайцарії. Дезерция відбуває ся громадно по кілька або кільканайцять людий разом. Одні Італійці утікають, користаючи з урльопу, инші знова дезертирують таки з боєвої лінії.

У ФРАНЦІЇ І БЕЛЬҐІЇ:

НА ЗАХІД ВІД ВЕРДЕНУ НІМЦІ ПОСТУПАЮТЬ ПОВОЛИ ДАЛЬШЕ НАПЕРЕД.

БЕРЛІН, 20. мая. — Урядовий звіт німецького ґенерального штабу звучить:

„На західнім березі ріки Мези німецькі війска посувають ся здовж дороги, яка веде з Гокур до Есн, стало дальше наперед. Вчера здобули вони приступом французькі становища по обох боках дороги, причім полонили 9 офіцирів і 120 жовнірів.

„Поновні протинапади Французів, щоби відзискати горб „304" і горб „мертвого чоловіка" зістали відбиті знова з тяжкими втратами для неприятеля".

ПОРУЧНИК БЕЛЬКЕ ЗНИЩИВ 16-ТИЙ З РЯДУ ВОРОЖИЙ ЛІТАК.

БЕРЛІН, 19. мая. — Поручник Белькe, звісний німецький летун, зістрілив вчера коло Вердену 16-тий з ряду ворожий літак.

НОВИЙ НАСТУП НІМЦІВ ПІД ВЕРДЕНОМ. — 1.346 ПОЛОНЕНИХ, 8 ГАРМАТ І 16 МАШИНОВИХ КРІСІВ.

БЕРЛІН, 21. мая. — Урядовий звіт головної німецької кватири звучить:

„На полудневій і західній збочи горба „мертвого чоловіка" німецькі війска по коротнім а сильнім бомбардованю взяли приступом дальші французькі становища. Притім полонено 31 французьких офіцирів і 1.315 жовнірів. Воєнна добича складає ся з 8 гармат і 16 машинових крісів.

„На правім березі ріки Мези крім перестрілки артилерії, яка хвилями була дуже сильна, не зайшли жадні важнійші зміни.

„Протягом вчерашного дня в ріжних місцях боєвої лінії зістрілено 4 ворожі літаки".

ХОРОБРІСТЬ ФРАНЦУСЬКОГО ВІЙСКА БЕЗУСПІШНА СУПРОТИ НІМЕЦЬКИХ ГАРМАТ.

БЕРЛІН, 19. мая. — Півурядово доносять:

„Французькі війска, помимо великих страт, які вони потерпіли під Верденом, боронять ся дуже хоробро. Їх укріпленя є незвичайно добре і сильно побудовані. Однак все те не може запевнити їм хоч найменьшого успіху супроти діланя німецьких гармат".

В РОСІЇ:

РІШАЮЧА БИТВА РОЗІГРАЄТЬ СЯ НА СХОДІ.

ПЕТРОГРАД, 20. мая. — Звісний воєнний російський критик, майор Шумський, в розмові з воєнними кореспондентами висказав свій погляд щодо дальших воєнних операцій.

Після його гадки доперва літна кампанія на сході зможе рішити вислід війни. Росія є щодо сили найбільшим противником і тому Німеччина й Австрія мусять всю свою силу звернути проти Росії, позістаючи на инших фронтах, о скільки се є можливе, в дефензиві.

Поголоски, що Німеччина перенесла зі східного фронту війска під Верден, є безпідставні і неправдоподібні. Противно, на східну боєву лінію прибувають щораз то нові війска австрійські і німецькі. Скріплене німецького боєвого фронту у Франції перевели Німці через висланє резерв, які находили ся в Німеччині.

Хвиля є недалека, коли на сході здовж цілої боєвої лінії заграють гармати і розпічнеть ся завзятий бій на житє і смерть.

—o—

СТАНОВИЩЕ РУМУНІЇ ВИКЛИКАЛО В РОСІЇ ЗАНЕПОКОЄНЄ.

ВАШІНҐТОН, 20. мая. — Нині пополудни надійшли вісти, що зірванє дипльоматичних зносин між Румунією а Росією і її союзниками є недалеке. Торговельний договір, який Румунія заключила з центральними державами, є причиною підозріня, що під покришкою торговельного договору криєть ся і тайний політичний договір.

Ходить чутка, що Франція мала вже навіть відкликати свого посла з Букарешту.

—o—

В ПАЛАТІ ПОСЛІВ ПРИНЯТО БІЛ ПРО РОЗШИРЕНЕ ВОЄННОЇ І ТОРГОВЕЛЬНОЇ ФЛЬОТИ.

ВАШІНҐТОН, 20. мая. — Нині принято 211 голосами проти 161 в палаті послів біл про розширенє воєнної і торговельної фльоти. Отсей біл прийде небаром на дневний порядок в сенаті.

ВАШІНҐТОН, 20. мая. — Один із висших американських офіцирів, який через довший час перебував в головній кватири німецькій і австрійській та при тій нагоді звидів майже всі терени війни, подаючи точний огляд дотеперішних воєнних операцій, прийшов до отсих заключень:

„Хто точно слідив перебіг цілої дотеперішної війни, той мусів звернути свою увагу на незвичайно плянове і систематичне виконанє всіх задач, які поставили собі німецький і австрійський штаб. Передівсім треба тут піднести вповні згідне співділанє німецького і австрійського штабу, не виключаючи притім також балгарського і турецького. Спільність інтересів Німеччини і її союзників викликали повну згоду і гармонію у всіх дотеперішних воєнних операціях. Маєть ся вповні враженє, що се є одна армія з одним головним штабом. Дотепер не було навіть тіни якогось непорозуміня або незгоди. І сему якраз завдячують центральні держави, що всі їх воєнні операції приносили одну побіду за другою.

„Приглядаючи ся близше дотеперішній війні, треба признати, що властиву чинну акцію вели дотепер виключно центральні держави. Цілу дотеперішну війну можна би поділити на пять головних операцій воєнних, а іменно: в 1914 р. 1) наступ проти Бельґії і 2) наступ проти Франції; в 1915 р. 3) наступ проти Росії і 4) наступ на Балкані; в 1916 р. 5) наступ проти Італії.

Наступ проти Бельґії і Франції.

„На самім початку війни Німеччина звернула всі свої головні сили, а навіть часть австрійських, проти найповажнійших ворогів т. є. проти Бельґії і Франції. Головною цілию Німеччини було перенести терен війни на чужу територію і заняти на ній такі становища, щоби як найліпше забезпечити свої західні і полудневі границі перед можливим нападом неприятеля. Се осягнули центральні держави в розмірно дуже короткім часі. Ціла майже Бельґія і велика часть північної Франції опинила ся в руках Німців. Поминаючи похід на Париж, якого неудачу дасть ся оправдати ріжними причинами, німецькі війска станули сильним валом, який тягнеть ся безперервно від моря на полудне від Остенди до границі Швайцарії. Всякі пізнійші зусиля французько-англійсько-бельґійської армії, щоби переломити боєву лінію Німців, оказали ся безуспішні. На великі розміри підняті офензиви в Шампанії, під Іпром і Аррас крім страт не принесли жадних важнійших користий. Натомісць останний наступ німецьких війск під Верденом сьвідчить про те, що сила німецької армії не є ще вичерпана.

Наступ проти Росії.

„Обезпечивши свою границю на заході, Німеччина і Австрія звернули ся проти ворога на сході, проти Росії. Кампанія проти Росії, розпочата 2. мая 1915 р. битвою під Горлицями і над Дунайцем, скінчила ся пізним літом. Російська армія, хоч мала чисельну перевагу, понесла цілковите пораженє. Російська армія не лише мусіла опорожнити Галичину і Східні Пруси, але була приневолена уступити далеко в глиб краю, полишаючи цілу Польщу, Литву і Курляндію в руках побідників. Лише слітна осінь і зима здержали дальший похід побідних війск.

„Росія робила проби наступу, щоби відзискати утрачені землі. Наступ коло Двинска, над Стрипою, на границі Буковини — все те проби без успіху. Боєва лінія, яка була з кінцем літа попередного року, остала майже без найменьшої зміни дотепер. Боєва лінія тягнеть ся від Балтійського моря на захід від Риґи прямо на полудне аж до границі Румунії.

Наступ на Балкані.

„З виступленєм Болгарії по стороні центральних держав розпочав ся наступ союзних війск на Балкані. Протягом двох осінних місяців ціла Сербія, ціла Чорногора і майже ціла Альбанія опинили ся в руках союзників. В руках противника остала ся лише альбанська пристань Авльона (Вальона). Французько-англійські війска, які мали дати поміч Сербії, мусять наразі вдоволяти ся сидженєм в Солуни. Сербська і чорногорська армія перестали для війни істнувати. Рівночасно з наступом проти Сербії і Чорногори розпочали Турки наступ проти французько-анґлійських війск на Ґаліполі. Нещасна виправа Анґлії і Франції на Царгород скінчила ся для них утратою 200.000 людий.

Наступ проти Італії.

„Центральні держави поступають систематично дальше. Упоравши ся на Балкані, а не обавляючи ся наступу на заході (зі сторони Франції і Анґлії) ані на сході (зі сторони Росії), розпочав ся наступ австрійських війск на полудни проти Італії. Перші дні битви принесли австрійській армії значні успіхи, помимо утруднених операцій на гористім терені полудневого Тиролю.

„Які є властиві цілі сего наступу, покаже найблизша будучність. Можна однак надіяти ся, що коли воєнні операції поведуть ся, то північна Італія може легко опинити ся в руках Австрійців.

„Показуєть ся дальше, що Італія передчувала, що вона прийде небаром на чергу, коли не хотіла сповнити домагань своїх союзників, які жадали від неї оружної помочи на Балкані.

На котрім фронті відбудеть ся слідуючий наступ?

„Без огляду на се, як скінчить ся наступ австрійської армії проти Італії — в найгіршім случаю австрійські війска займуть свої первісні оборонні становища — треба надіяти ся нового великого наступу війск центральних держав на заході проти Франції або на сході проти Росії. Як вісти з Франції так і з Росії доносять, що армії центральних держав одержують нові скріпленя на західнім і східнім фронті. Зломанє сил противників на однім із тих двох фронтів може принести закінченє війни".

"SVOBODA" (LIBERTY)

the Ukrainian newspaper
published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
In United States:	В Злучених Державах:
$2.00 per year	на рік $2.00
$1.00 per 6 months	на пів року $1.00
0.75 per 3 months	на 3 місяці 0.75
In Jersey City, Canada and other foreign Countries:	В місті Jersey City, до Канади і других країв:
$3.00 per year	на рік $3.00
$1.50 per 6 months	на пів року $1.50
$1.00 per 3 months	на 3 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.

Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".

При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 498 Jersey City.

МИРОВІ ЗМАГАНЯ.

Вже 2 тижні кружать поголоски про мир. Пропозицію до мира мала подати Німеччина, а її противники зовсім не хочуть чути про се. Вони конче хочуть зломити Німеччину.

Для Німеччини саме добрий час на мир і вона до нього приготовляєть ся. Наступ на Верден мав приневолити Францію до мира; упадок твердині Кут-Ель-Амара в Азії й ірляндська революція в Дублині завдали сильний удар Анґлії, а похід Росії до Малої Азії більше є грізний для Анґлії ніж для Німеччини. Перед кількома днями почала ся сильна австрійська офензива на італійськім фронті, а се може також вказувати на те, що й Італію хочеть ся зробити податливою до мира. Про приневолене Росії до заключеня мира Німеччина не дуже дбає, бо Росія, лишена сама собі без Анґлії і Франції, не є страшна для центральних держав, а впрочім Німеччина числить на те, що на мировій конференції Анґлія буде найзавзятійше поборювати Росію, бо між тими двома державами є більше суперечних інтересів ніж межи Німеччиною і Росією. Се виказало ся на париській конференції, на якій Росію мала дуже заатакувати Анґлія.

Всі воюючі держави хотіли би мира, але оба ворожі табори змагають до сього, щоби їх противник просив о мир. Кромі сього трудність лежить у тім, що цілі, які хоче осягнути кожда з воюючих держав, є такі суперечні, що майже виключають мир.

Німеччина хотіла би зломити силу Анґлії на морю і мати вільну руку в торговлі. Вона згодила би ся на уступлене з французької території, на привернене незалежности Бельґії (однак не під контролею Анґлії), а навіть на частинне відступлене Альзациї і Льотаринґії. На сході Німеччина годить ся на якусь автономію для занятих польських земель, зате хотіла би мати безпосередний вплив на Туреччину через Балкан. Тому Німеччина буде обстоювати за сим, щоби Дарданелї ніяк не дістали ся в руки Росії.

Австрія не має ніяких спірних інтересів з Анґлією, але хотіла би цілковито ослабити Росію і заняти полудневоросійські (українські) землї по Дніпро і Чорне море. На полудни хотіла би мати вільний доступ до Адрійського моря.

Анґлія хотіла би знищити морську силу Німеччини, а задержати її сухопутне військо проти Росії. Кромі сього Анґлія схоче відбудованя Бельґії в тімсамім виді, що давнійше, аби не мати близкого сусідства з Німеччиною. Сербія і Чорногора мали би — після плянів Анґлії — відзискати независимість, хоч в інтересі Анґлії є сильна Австрія — проти Росії. Рівночасно Анґлія не схоче допустити Росії до посїданя Дарданелів, але до зневтралізованя сього проливу, або до занятя його у свої руки.

Італія схотіла би відібрати від Австрії італійські провінції і заняти побереже Адрійського моря, щоби цілковито усунути Австрію знад моря; сьому противить ся Сербія, яка хоче мати побереже Адрійського моря у своїх руках.

Росія хоче заняти Дарданелї і мати вільний доступ на широкий океан, а се є противне інтересам і центральних держав і Анґлії. Через занятє Дарданелїв Росія господарила би на Балканї і була би на дальше небезпечною для Австрії і Німеччини. Кромі сього Росія хотіла би знищити сухопутну силу Німеччини і заняти Галичину та Буковину і в той спосіб знищити Австрію — а се знова є противне інтересам Анґлії.

Таких суперечностий є без кінця, коли взяти під увагу ще те, що й невтральні держави мають свої домаганя. Се власне припізнює мир, але коли держави будуть вичерпані зі сил, тоді вони будуть склонні до згоди. Для нас важне є питанє, що станеть ся з українськими землями і на се ми повинні звертати нашу увагу. Від поголосок про мир до його заключеня ще далеко, але приготовляти ся до використаня мирових переговорів для нашої справи — вже час.

СТРАШНІ ВІДНОСИНИ СЕРЕД ПОЛОНЕНИХ АВСТРІЙЦІВ І НІМЦІВ В РОСІЇ.

Відень, 14. мая. — Австрійсько-угорське правительство оголосило обширний урядовий звіт про трактованє австрійських і німецьких полонених, взятих Москалями до неволї.

Звіт є опертий на рапортах посольств невтральних держав і на зізнанях делєґатів товариства Червоного Хреста, котрі звидїли богато таборів у східних провінциях Росії і на Сибіри, де перебувають воєнні бранці.

Всі зібрані факти, які доказують про страшне і варварське обходженє з полоненими, є оперті на заприсяжених зізнанях бранців і сьвідків.

З великого числа тих фактів наводимо понизше кілька, які дадуть в приближеню понятє про страшні відносини, серед яких приходить ся загибати полоненим Австрійцям і Німцям.

Салдати мордують полонених.

„Богато полонених гине з руки вартуючих салдатів за найменьшу провину. В таборах у Расдольнозї і Веріяще-Удінску **козаки закололи на смерть 6 австрійських і 2 німецьких жовнірів.**

„Полонених, що були ранені, вивожено зі шпиталїв на Сибір, заки вони прийшли до здоровля. Бранців не заосмотрено в конечну одіж і через те богато з них вмирає підчас транспорту до таборів.

Полонені умирають з голоду і зимна.

„У шпиталях полонених в Красноярску богато полонених згинуло з голоду. На величезний простір є се одинокі шпиталї в Красноярску.

„Заки хорі дістануть ся з табору до шпиталїв, умирають звичайно в дорозї. **В зимі, при температурі 40° Цельзія понизше зера, хорих бранців транспортовано в легенькій одежі на звичайних возах або санях і везено їх нераз кільна днів до шпиталю в Красноярску. Богато з тих недужих замерзло по дорозї на смерть. Лучало ся часто таке, що на-пів змерзлі зісунули ся з воза або саний на землю. Ніхто їх не підносив і вони в снїгу конали.**

„У шпиталях для воєнних полонених в Канску зайшло богато випадків, що хорі згинули з причини браку поживи.

40% полонених померло на тиф і шкорбут.

„В таборі воєнних полонених в Нікольск-Уауриску (на Сибіри) 40% полонених померло на тиф і шкорбут.

„У шпиталю в Чіті ствердили члени Червоного Хреста, що **опікунки хорих в брутальний спосіб побивали недужих бранців, коли вони лежали в тифовій горячці.**

„В Расдольнозї змушувано полонених до копаня ровів, причім вони цілими годинами мусїли працювати, стоячи по поясь у воді.

Полонені мешкають в підземних казаматах, повних хробів.

„В Атхінску полонені мусять мешкати в підземних казаматах, повних хробів. Навіть в зимі не дано їм ні сінників ні коців до накриваня. **Богато з них з причини браку сьвітла осліпло.** Казамати, в яких сї люди поволи конають, є впрост страшні.

„В Красноярску поміщено кілька тисяч цивільних осіб, переважно мешканців Східних Прус, яких насильно вивезено в часї російського наступу в глиб Росії. Сї люди, мущини, жінки і дїти, сплять на камінній підлозї і не одержують не то сінників, але навіть одного стебла соломи. Між мущинами находять ся 70 і 80-лїтні старці. **Богато з них вже зовсім осліпло. Майже всі дїти померли.**

Страшні знущаня над полоненими.

„У таборі в Нижнім Удинску обходять ся салдати так страшно з полоненими, що коли прибули делєґати Червоного Хреста, аби звидїти табор, **комендант табору вислав полонених до ліса на роботу, щоби вони не мали можности представити делєґатам своє страшне положенє.** Лише случайно удало ся кільком паням з Червоного Хреста порозуміти ся з полоненими. Їх оповіданя про страшне трактованє їх салдатами переходять всякі понятя.

„В Іркутску делєґати Червоного Хреста застали в однїй малїй болотнистій кімнатї (11 стіп довгій а 12 стіп широкій) 27 полонених. Всі полонені в іркутськім таборі були так схоровані, що не були спосібні до ніякої працї. Їх трактовано так як злочинців. З Іркутска вислано кілька тисячів полонених серед найсильнійших морозів до Баланґанска. Ся колюмна маширувала серед страшних морозів і глибоких снїгів. **Коли котрогось з полонених опустили сили і він упав на землю, козаки немилосерно кололи його лянцами (пікамі) і били нагайками. Богато з них згинуло в часї дороги, богато повідморожувало собі руки, ноги, уха і носи, які опісля російські шпитальні служащі повідтинали.** Анї одного лїкаря не придїлено до сеї партії нещасних полонених.

В 6 бараках 25.000 полонених.

„В Березівцї уміщено в 6 лихих бараках 25.000 воєнних бранців. В бараках не було ні ліжок, ні коців, анї жадного санітарного уладженя. Отсї полонені одержували денно лише по пів порції поживи. Одіж на них зовсім обletіла. **На приказ команданта полонених били часто нагайками.**

„У Верхнім Удинску 20 бранців, які не хотіли працювати без заплати, замкнено на 8 днів в малїй темній кімнатї.

В зимі мусїли бранці ходити босі і голі.

„Член посольства одної невтральної держави ствердив, що в таборі полонених в Псчанцї полонені не мають анї одного сїнника, анї коца, анї плаща, **а всім бранцям відобрано чоботи і вони в зимі мусїли ходити босі.**

„У таборі в Чіті — як се виказує звіт одного дипльомата невтральної держави — **800 бранців застав він майже зовсім голих.**

Катовано бранців нагайками.

„В Расдольнозї щодня катовано нагайками бранців, які з причини ослабленя ізза голоду не могли працювати. На приказ команданта табору вдерли ся одного разу козаки до бараків, в яких були зачинені офіцири австрійської армії, і сильно їх побили.

Хорих замкнено зі здоровими. — 72% бранців померло на тиф.

„До Скотова привезено 200 полонених Турків, хорих на тиф, і замкнено їх разом зі здоровими. Наслїдок був такий, що тиф вибухнув у всїх бараках і 72% всїх бранців померло на сю недугу. В Скотові находили ся переважно полонені, які належали до галицьких полків".

ЗЕМЕЛЬНА РЕФОРМА НА РОСІЙСЬКІЙ УКРАЇНІ.

Часопись „Русскія Вѣдомости" приносить звіт свого кореспондента з Одеси, котрий представляє сумний стан змагань до земельної реформи.

Кождий, що бачив наше село в останнім часї — пише кореспондент — знає, яка в нас панує дорожня. На селї дасть ся відчувати велика недостача робочих сил. Через те ніяк не мож обробити усеї землї. Кооперативні наради в Одесї виказали богато недостач в земельнім питаню на Україні. З рамени кооператистів видано поклик до всього образованого громадянства, щоби воно всїми силами старало ся запобігти лихови.

Та рівночасно пійшов по селах засів ненависти і ворожнечі між селянством. В розпорядженю Крівошеїна про застановленє працї комісії для полагодженя земельних справ було сказано: „Тепер не на місци реформа земельного питаня. До сього треба злуки всього громадянства, а се під теперішну пору немислиме, коли цїле населенє стоїть під оружем". На се розпорядженє зовсім не звертали уваги відповідні чинники, але противно, повисилано ґеометрів, котрі переводять працю, закровиу кооператистами. Коли по громадах не хочуть люди згодити ся на новий подїл землї, то якраз тим невдоволеним дасть ся найлїпшу землю, а найгіршу придїлюють ся громадам. Наслїдок сього такий, що на громадських нарадах приходить до сварок і поле оставляєть ся цїлком несправлене. Впрочім по громадах нема кому зріло застановити ся над сею важною справою. Жінки потратили голови, а чоловіки стоять на поли бою. Сю непорадність жінок, які иноді не знають границь свого поля, використовують ґеометри і богатші мужики. Жінки просять відповідні власти о застановленє реформи, але їх просьби не мають значіня.

МИРОВА ЕКСПЕДИЦІЯ ФОРДА В ШВЕЦІЇ.

Перед Різдвом вислав звісний американський мілїонер Форд свою мирову експедицію до Европи. Він надіяв ся, що йому вдасть ся наклонити воюючі держави до згоди. Але ся експедиція, зложена з півтора сотки людий, вернула в короткім часї домів з нічим. Кількох лише членів лишило ся в Европі і вони зорґанізували в Швеції „Невтральну конференцію для сталого посередництва". До сеї конференції належить по двох делєґатів з Америки, Швайцарії, Голяндії, Данії, Норвеґії і Швеції. Секретарем конференції є Людвик Льохнер з Америки, а фінансовим менаджером є Фридрих Гольт з Дітройт. Їх підпомагає фінансово Форд. Делєґатів з инших невтральних країв вибрали ріжні мирові орґанізації. Конференция надіється, що запопадливою працею і пропаґандою між усіми державами в Европі вдасть ся їй пхнути справу мира значно вперед. Вони виготовили і вислали мировий манїфест до всіх невтральних держав; сей манїфест стрінув загальне признанє, лише американський посол в Швеції відповів, що він має інструкції від свого правительства не признавати ніяких невтральних конференцій. Предсїдатель норвеського парляменту був дуже здивований тим, що Америка не хоче обняти проводу в мировій конференції невтральних держав. Він замітив також, що якраз Америка має далеко виґіднїйше становище в сїй справі ніж яканебудь европейська невтральна держава.

З рамени сеї невтральної конференції висилають тепер посла до Ватикану, а звісний данський письменник Юрій Брандес згодив ся писати розвідки в цїли пропаґанди за миром.

ПОЛЯКИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ.

На другій конвенції „Союза польського духовенства Північної Америки", що відбула ся 27. і 28. січня 1916 року, зіставлено ось-таку статистику польського католицького громадянства:

Польських католицьких парохій є 928, а місий 312. Усїх польських церков є 1.240. Польських громад, де ще нема польських костелів, є 349. Католицького польського духовенства, сьвітського і законного, є 1.019. Самих католиків Поляків — кромі протестантів і безвіроісповідних — живе в Північній Америці 3,373.109 голов.

Парохіяльних польських шкіл є 664, а разом з тими, що їх удержують польські товариства, є понад 800. В школах учать польські учителї і учительки, між якими є богато законниць. Число всїх учительських сил виносить 3.039. В польських католицьких школах є 187.-109 дїтий, а у всїх польських школах є 250.718 учеників і учениць. Вартість церковних маєтків виносить 38,-858.189 долярів. Польських католицьких товариств є 3.599, а тут не вчисляєть ся польських національних безвіроісповідних орґанізацій, яких число є велике. Членів в католицьких товариствах є около 2 міліони.

Щодо ґазет то Поляки мають 7 великих дневників, 40 тижневників і богато инших періодичних видавництв.

РОСІЙСЬКІ ЖИДИ В ЧАСТ ВІЙНИ.

В рядах російської армії борять ся і Жиди, а мимо сього правительство відносить ся до жидівського населеня з такою самою строгостію як давнійше. Війна впала великим тягаром на Жидів ще й через те, що Жидам не вільно мешкати в цїлій Росії, лише в 15 так званих „очертових" ґуберніях в Польщі і на Україні. Кромі сього не вільно їм мешкати по селах, лише по містах. Якраз на сих „очертових" ґуберніях ведеть ся війна, там зруйновано весь промисл і торговлю і Жиди стратили спосіб заробкованя. Коли надходили німецько-австрійські війска, їм приказано втікати. І куди вони мали втікати? — Лише до других „очертових" околиць, близко боєвої лінії. Наслїдком сього міста й містечка були переповнені бездомними Жидами, а населенє вже з упередженя відносило ся до них ворожо.

Зовсім не дивниця, що Жиди примирали з голоду, а жебрати було їм ніяково. Росія є велика і велика є душа російського народа. Там є повно місця до житя і повно хлїба для цїлого населеня. Богато жидівських утікачів могло знайти і харч і працю. Але російська адміністрація має безчисленні способи для докучуваня людности. Жидам не дозволено жити поза „очертовими" містами без дозволу властий.

В ще гіршім положеню опинили ся ранені салдати-Жиди; тисячі з них порозкидано по шпиталях поза „очертовими" ґуберніями. А до тих ґуберний не вільно заїхати родичам або своякам, аби відвідати раненого Жида. Коли помер жовнір-Жид, не вільно було приїхати родинї на похорон. — Наука для жидівських дїтий незвичайно утруднена. Їм і так тяжко дістати ся до школи; приймають лише якийсь процент жидівських дїтий. В околицях близко боєвої лінії школи позамикано. Треба було посилати дїтий до дальших шкіл. Але там знова не вільно мешкати Жидам. Богато Жидів учить ся звичайно на заграничних університетах, а підчас вибуху війни вони були в Росії на вакациях. По вакациях їх не приняли на російські університети і вони сидять без науки підчас цїлої війни. А Росія потребує образованих людий! Росія голосить свободу чужих народів, а свої народи трактує як чужинців — „інородців" і саме тому їх гнобить. Чиж диво, що ті інородці телєґрафують аж до президента Америки о поміч проти російського ярма?

ДОПИСИ.

З ST. LOUIS, MO.

У Ст. Луіс жиє доволї велике число українського народу, лише він чомусь байдужнійший ніж у других місцевостях Америки. Пару місяців тому назад заснували тутешні Українці читальню „Просьвіти", але з неї нема доси великого пожитку... З початку нарід трошки розрухав ся, а відтак — усе заснуло.... Наша читальня вже геть постаріла ся, а крім того має ще инші нещастя. Ми, тутешні Українці, повинні розслідити причину того лиха і запобігти йому як найскорше.

Першим і найбільшим нещастем для нашої читальні є те, що наші молоді хлопці і дївчата встидають ся пійти до читальні. „Та пощо там пійду — кажуть — хиба там будуть грати або що?" І так замісць пійти до читальні, почитати гарні книжки і часописи, або щось мудрого поговорити чи послухати, що хто каже, наші молоді хлопці збирають ся від часу до часу там на „вісімнайцятій" тай пють собі і гуляють. Гей, гей, товариші, а чим ви так веселите ся? Може тим, що наші батьки, мами, братя, сестри, одним словом— всі наші рідні, милі нашому серцю, там далеко за широким океаном на нашій бідній Україні конають від куль, з голоду і страху? Вони там бідують тяжко і тужать за вами, а ви тут у той час, коли може ваша мати, конаючи, тужить за вами, дорогий Товаришу, у той сам час ви тут веселите ся. І що то за веселість?.. Ану, дорогі Товариші, приходіть всі до читальні, а побачите, яку ви там знайдете розраду і правдиву потіху для свого серця. І ви, дорогенькі молодиці, котрі маєте чоловіків на войнї, подумайте трохи инакше. Як би то було гарно, колиб ми усї поприходили до читальнї, прочитали дещо, поговорили і притім відпочали. І яка велика була би користь з того для нас самих і для цїлого загалу. Для нас була би та користь, що не стратимо своїх тяжко запрацьованих центів, що по тяжкій праці відпічнемо, читаючи собі часопись у читальни, а що найголовнїйше: не стратимо здоровля через вживанє алькоголїчних напитків. Для загалу буде та користь, що піддержимо своєю працею дорогу нам інституцію, поможемо своєю працею поширити просьвіту між темним робітництвом, а тимсамим підготуємо ґрунт для здобутя собі лїпшої долї. Залишім усї роздори, що було зле — направмо, винагородім одні другим кривду і най запанує любов між нами. Подаймо собі руки, а побідимо наше лихо. Наша читальня буде красно процвитати і дасть народови такий хосен, який вона повинна давати.

В єдности сила, а в силї побіда!

Антін Кушлак.

З PHILADELPHIA, PA.

Філядельфійське „Юнґ Мен Кріщен Асосіейшен" обходило дня 13. мая річний карнавал величавим концертом. Участь у тім концерті брали чи не всі народи, що осілись на пустарях Колюмба і Вашінґтона.

Девятнайцять народностий у своїх народних строях своїми піснями і танцями складалось на обширну програму того концерту, а то: Серби, Італійцї, Чехи, Лотиші, Еспанцї, Французи, Бельґійцї, Шведи, Словаки, Німцї, Українцї, Литвини, Американцї, Москалї, Хінцї, Мадяри, Норвежцї, Турки і Поляки.

Европа, Азія і Америка, яко три найбільші, найлюднїйші і найкультурнїйші части сьвіта, тріюмфували на американській сценї, чванячи ся своїми дїтьми — народами.

Концерт зачав ся о год. 8-мій вечер і без перерви сягав поза год. 12-ту в ночи.

Філядельфійська молода Україна, запрошена концертовим комітетом, як слїд приготовилась і прибралась до сего міжнародного концерту-попису. Одні вчились нових прекрасних пісень, а другі на борзї заходились коло вивченя нашої коломийки, щоб по козацьки тупнути собі пораз перший у Філядельфії, на чужій дощцї, на чужім концертї.

Як гадалось, так і склалось.

Більшість дівчат, прибрана в нові прекрасні строї з цьвітистими намистами на голові і пестрими биндами в косі, виглядали як маковий цьвіт. Іаи парубки-козаки доцисували своїм кралям і ростом і красою, а разом творили гейби живий городець, замаєний ріжними цьвітами.

І скоро прийшла на нас черга, то гейби стадо перепілок і соловіїв вилетіло наше дівоцтво і парубоцтво зі старим соловієм у гай заспівати і погуляти. А все веселе, все живе та моторне. Руса коса, краса на личку, живість в очах, тонкі брови, стрункий стан — отсе все чарувало весь загал.

Меньші попереду, більші позаду, півколесом, мов веселкою, обступили старого соловія, п. Ґелу, що то повиучував їх нових та гарних наших українських пісень. І дійсно, перша вязанка пісень, відспівана з найбільшим чутєм, випала мов пташиний спів. Посипались сердечні оплески, котрим у відповідь рознеслось: „Ой летіла горлиця”, яка ще більше принесла українським вірлятам оплесків в нагороду. Старий соловій ще раз стріпотав крилами, стадо за ним і ще раз летіла українська горлиця через чужий сад...

Прекрасний терцет „Рибак”, відспіваний панею В. Ґеловою і паннами Баковською і Шипош, рівнож дуже припав до вподоби публиці. —

Дальше слідувало скрипкове сольо В. Ґели в супроводі 10-літної пяністки Катрусї Росолович, котра зуміла маленькими пальчиками так мельодийно акомпаніювати солістови, що всі подивляли и талан.

Під конець в призвуках нашої музики слідував український танець — коломийка. Танечним кроком при перших звуках музики вийшло на видовище чотири пари (дві з одного, а дві з другого боку). І вже по першім кроці публика аж з місця вставала та придивляла ся незнаному досі танцеви. А як на чуйній скрипці зродилась „Ой дівчина горлиця”, а наші козаки — справді як орли — як не піднесуть шапки в гору та як не утнуть довкола горлиць присюди, то від оплесків аж музика глухла, так гарно наші горлиці, узявшись попід боки, викручувались на місци, а орли присюдки літали довкола них то в один то в другий бік. Танцюристи, вишколені нашим танцмайстром М. Рибаком, так по козацьки виводили танець, що одушевлена публика весь час клепала руками тай клепала.

То перший раз філядельфійська Україна виводила свій танець перед чужинцями і жадний инший танець не подобав ся публиці так, як українська коломийка. І не жаль нам ані труду ані вечерів, бо думка ділом увінчалась. Наші добродії, що були на концерті, аж уносились з утіхи. Вп. Й. Ортинський, консул. урядник п. В. Зубкович, ба і чужинці не могли нахвалити ся п. Ґелу, що так милозвучно понастроював українські горла, а п. Рибака, що так легонько проводив коломийкою, котру закінчив прегарною вежею.

Дальше слідували прочі точки програми, а під конець виведено алєґоричний образ американської Свободи „Goddes of Liberty” (Богиня Свободи). На сей образ складали ся що дві женщини кождої народности, в своїй ноші і зі своїм прапором. Уставлені після краси в півколо, з американською дівицею на підвисшеню по середині, одягненою в американський стяг та з осьвітленою в руці похіднею, від котрої розходили ся стяжки, представляли статую американської Свободи. Що дві женщини заступали свій народ, його красу і величь. І по красі та ноші кождих двох женщин чужі очи заключали про красу і ношу кождого народу. Найкрасші з них стояли у стіп самої Свободи, та своїми строями і прапорами гордо говорили, чиїх батьків чиї діти.

Чужі очи осудили, що український стрій, краса і пісня були найгарнійші. Піднесла ся заслона, а перед публикою станула алєґорична постать Свободи. По самій середині і у самих стіп Свободи задумчиво стояли українські женщини, пані А. Рибак і панна К. Ґенос, тай так зависно споглядали на горду дівицю, мов би і свому народови бажали тих лучів свободи, котрі на них спливали.

Дійсно, гноблений український народови подавна вже простягнув зболілі руки до всесьвітної статуї Свободи. Український народ чванить ся своєю красою і величию, своєю історією і здобутками, як перший лішший культурний народ, а чи не найбільше відчуває брак всякої свободи, щоб відкрити і розвинути свою душу і думку на батьківській землі.

В. Коваль.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Купно Народного Дому в Ню Йорку.

В пятницю дня 19. мая б. р. купило товариство „Українська Народна Громада” в Ню Йорку від руської грецько-католицької парохії св. Юра два триповерхові доми під ч. 217-219 Іст шеста улиця за ціну $46,500. „Українська Народна Громада”, в якій є зєдинені всї українські нюйорські товариства, має намір перебудити відповідно оба доми на приміщенє всїх нюйорських товариств, забавового клюбу, читальнї, бібліотеки і т. п. В домі має бути відповідна галя на збори, концерти і представленя. Буде се дійсно український Народний Дім, який стане культурним осередком усїх нюйорських Українців. Ми щиро радїємо з приводу сеї важної події і бажаємо нюйорським Українцям як найкрасших успіхів в дальшій народній праці.

Нюйорські Українці з Росії при роботі.

В суботу дня 20. мая виставило товариство „Нова Україна” драму І. Тоболочного „Борці за мрії”. Є се перший сього рода виступ Українців з Росії, які ґуртують ся у згаданім товаристві. Мусимо сказати, що сей виступ вийшов знаменито, понад всяке сподїванє. Саму штуку відограли аматори по мистецьки. Там є таланти, про котрі ми нічого не знали. Ґрали один в одного бездоганно. Сама штука трудна, але дуже солидне, не було довгих павз між актами, як се у вийшло в звичай в Ню Йорку. Саля Арлінґтон була битком набита російськими й галицькими Українцями. Дівчата продавали кождому учасникови рожі на дохід української ґазети; комітет був дуже рухливий і треба признати, що зробив все, що було в його силі; заінтересував наших земляків з російської України і вмів притягнути їх на салю. Се-ж великий сьвіт, про який Українці галицького походженя мало що знають. А варт було пізнати наших земляків на сїм представленю. Мож сподївати ся, що „Нова Україна” пійде дальше вибраним шляхом праці.

Підслухуванє телєфону.

Минулого тижня викрито в Ню Йорку цікавий скандал, в який є вмішаний міський уряд з майором Мічельом на чолї і нюйорська поліция під проводом свого директора Вуда. Виявило ся, що сї обі власти мали приватне получене з телєфонічними лініями і підслухували розмови між інтересованими людьми. В такий способ знала поліция і майор Мічель довірочні справи банкового дому Морґана щодо фінансованя доставы амуніциї для воюючих держав. Пошкодовані є також инші визначні купецькі та банкирські фірми. Саме останного понеділка о. Вілїям Фарел, парох римсько-католицької церкви св. Петра і Павла, внїс обжалуванє проти поліційного департаменту за се, що там підслухували телєфонічні розмови, які провадив сей сьвященик в справі запомогового комітету. За сим обжалуванєм пійдуть ще инші. Справа набирає чимраз ширшого розголосу і була вже предметом інтерпеляциї в конґресї у Вашинґтоні.

Жертви турагану.

Денісон, Текс., 21. мая. — Страшний вихор змів з лиця землї місцевість Кемп Сіти, Оклагома, віддалену 8 миль від Денісон. Погибло 9 осіб, а покалїчених є 38. Про силу турагану сьвідчить між иншими ся обставина, що 2-лїтну дитину д-ра Брінсона кинув вихор враз з кусниками розірваного дому 500 стіп поза сей дім. Сю дитину знайшли опісля лиш легко потовчену.

Згинула, ратуючи свою дитину.

Варвара Зондата з Гунтінґтон побачила як на її 5-лїтну дочку Марію наїзджав поїзд зелїзниці „Лонґ Айленд”. Ратуючи свою дитину перед нехибною смертию, мама дістала ся під колеса льокомотиви і погибла на місци. Смертельно покалїчену дївчинку відвезено до шпиталю.

Напад на страйколомів.

В Байон, Н. Дж., страйкують — як звісно — робітники компанії „Бабкок енд Вілкокс”. Онодї ішов до сеї компанії ґурт страйколомів під охороною поліциї. Около 100 страйкерів почали метати на тих „скебів” фляшками, камінями і полїнами. Інспектор поліциї намагав ся успокоїти страйкерів, але вони стали кидати камінєм на поліцменів. Уступили щойно тоді, як поліцмени виняли з кишень свої револьвери. Арештовано 3 страйкерів.

Едісон підвисшив платню своїм робітникам.

Робітники з фабрики Едісона в Вест Орендж, Н. Дж., зібрали ся в суботу пополудни на наради і порішили з огляду на зростаючу дорожню, домагати ся підвисшеня своєї платнї о 50 центів денно. Коли комітет робітників прийшов з тим домаганєм до Едісона, він погостив його по королївськи і згодив ся на пропоновану підвишку без застереженя. Окрім того відступив робітникам одну салю в своїй славній лябораториї на їх мітинґи і заявив, що кождий робітник повинен в кождім часї старати ся о поправу своєї долї.

Слюб при умираючій матери.

Сан Франціско, 20. мая. — Карло Юз, заможний чоловік в Сан Франціско ледви дочекав ся судового вироку, яким рішено його розвід з його жінкою. Ледви він одержав свій вирок, з поспіхом поїхав до своєї умираючої матери в Окленд, щоби тут в її присутности взяти слюб з другою своєю суджено, Еммою Себастіян. Сього домагала ся умираюча мама, котра ще перед смертию хотїла видїти сина жонатим. В пять годин по „весїлю” сина мати померла.

СТАРОКРАЄВІ ВІСТИ.

Нужда в Галичині.

Війна принесла нужду для населеня, головно в околицях знищених війною. Весна і передновок дають ся добре в знаки. Поодинокі громади, комітети і приватні люди шукають помочи у правительства і в ріжних запомогових комітетів. Але ся поміч є недостаточна, бо самими грішми чоловік не вижив.

Нужду збільшає спекуляция деяких купців. Мимо заказу вивозять з Галичини бараболї і яйця, спекулянти платять за них добру цїну і вивозять до західно-австрійських країв. Через те недостача живности чимраз більша, а несовісні люди роблять добрі інтереси.

Поворот властий до Львова.

З початком війни перенесено галицьке намісництво і краєвий видїл до Бялої на Шлеську. Сї уряди перебували там аж до мая 1916 р. З початком мая рішено перенести їх назад до Львова. Також і воєнний банк, який доси перебував в Кракові, має бути перенесений до Львова.

У Львові почала виходити від половини цьвітня б. р. нїмецька ґазета: „Лемберґер Монтаґсцайтунґ”.

Знищенє львівського повіта.

Урядово зіставлений виказ шкід по конець марта 1916 р. представляєсь ся ось-так:

Зпоміж 134 громад львівського повіта знищено підчас війни 13 цілковито, 79 громад знищено частями, в 24 громадах знищено внутрішні урядженя мешкань, а лише 18 громад остало цілковито ненарушених. Загалом в цілім повіті знищено мешкальних будинків 1.482, в тім фільваркових будинків 71. Господарських будинків знищено в повіті 2.510, а з того по дворах 231. Промислових будівель знищено 32, з того двірських 13. Разом знищено будинків 4.024, а з того двірських 315.

З місцевостий, в яких полишено внутрішню обставину домів, найбільше потерпіла громада Бруховичі, де були мешканя для лїтників. Там обрабовано 299 будинків в громаді, а 1 на фільварку. Разом обрабовано мешкальних будинків 422, з того двірських 63; господарських 169, з того 54 двірських; промислових 49, з того 12 двірських.

Наслїдком знищеня мешкальних будинків остало 1.300 родин без даху; з тих 879 родин примістило ся за дармо при инших родинах, 247 родин примістило ся в порожних домах, 174 родин приміщено в бараках, вибудуваних староством. В Щирци вибудовано бараки для 84 родин і відбудовано знищені будинки для 37 родин. В Чернуповичах, Ґерманові і ще в деяких громадах відбудовано знищені доми коштом 100 тисяч корон, які виасиґнувало правительство яко безпланний кредит.

Замісць Польщі польські гимни.

В падолисті 1914 р. розпорядком мінїстра Маклакова відказано російським Полякам дозволу на виданє трох патріотичних гимнів: „Еще Польска не зґінела”, „Боже, цось Польске” і „З димем пожарув”. Тепер — як доносить „Дзєннік кійовскі” — на запитанє олонецького ґубернатора, чи можна допустити до співаня тих самих трох гимнів, міністерство внутрішних справ відповіло, що так. В мотивованю того дозволу відкрито секрет попередної заборони, заявляючи, що тоді усуненє довголїтної заборони було би посередним потвердженєм голосів преси, які в відозві начального вожна витали приречене автономії Польщі. Таке пониманє відозви правительство вважало тоді невідповідним. Нинї належить взяти на увагу зміни першорядного значіня. Президент мінїстерської Ради оголосив з найвисшої волї наданє Королївству автономії. — Польща знаходить ся в руках Нїмців, отже співанє гимнів не може мати ворохобничого значіня.

З СІЧОВОГО КОША.

(Відзначенє Стрільця Дмитра Козака).

Недїля 20. лютого 1916 р. У Січовім Коши на „лівобережу” зібрало ся на просторім лані все товариство „старої войни”. Рівненькими рядами стоїть чета за четою та жде дальшого приказу.

Здорове — ранне повітре віддыхуєте — наповнює груди молодців, котрі, мов кертиці з своїх нор, повилазили з низеньких, курних хат. Грубі, напушнявілі стріхи на низких хатках, здаєть ся, придавлять їх білі стіни до землі, а з ними і тих мешканців, з смаглявими обличчами, чорними, потрісканими руками, на-пів одітими дїтьми. Та стрілка, що пересилась нуждою й тяжким мужицьким горем, здаєть ся, й напушнявіла від нього, бачить усе. Бачить щоденні клопоти своїх власників, їх турботи про насущний хліб, бачить плачі і ридання матерій, сестер і милих за своїми конаючими на поли слави рідними, бачить і все-веселу дітвору, що з блідими обличами бігає босими ногами по снїгу, бачить і співмешканців, синів таких-же самих прибитих недолею батьків, лишень відріжнених на сей час сірим одностроєм.

Година девята рано. Сотня реконвалесцентів під проводом підхорунжого Загребного, сотня суперовітованих під проводом підхорунжого Бородієвича — відходять на „правобереже”. Кождий Стрілець очищений і прибраний по можности як найкрасше. Вузенькою, болотнистою улицею виходять на „алярмову площу” напроти школи й уставляють ся в півквадрат. Мають приняти медалю хоробрости Стрільцеви Дмитрови Козакови й товариство сходить ся, щоб як слїд віддати честь хороброму товаришеви. Десь за церквою лунає глухий звук маршової трубки. То долучуєть ся сотня новобранців. З бадьорою піснею на устах надходить полева сотня „старої войни” з крісами. Творить ся рівненький, мов шнурочком виміреннй чотирокутник. Лунає команда отамана: „Позір! Курінь, в право глянь!” і з лівого кінця чотирокутника виходять майор Тарнавський, отаман Гірняк, сотник Семенюк і голова „Боєвої Управи”, гість др. Кирило Трильовський. Очи всіх звернені на них. А вони переходять попри сірі ряди, що наче викувані з ґраніту статуї стоять просто, неповорушно. Знову команда „Позір!” і на середину виступає молоденький, низкий стрілець Козак, а майор Тарнавський говорить коротку промову. В ній згадує, як то цісар за хоробре поведенє перед ворогом нагороджує своїх жовнірів і яка їм честь і слава за те, що жертвували своє житє для вітчини й держави. — І сей товариш Козак — говорив — також наставляв свої груди в обороні вітчини та держави. Я в імени найяснійшого пана припинаю йому отсю срібну медалю хоробрости, тому при сїй нагоді крикнім на честь австрійського цісаря три рази: „Гурра!”

І сотки рук здіймають шапки в гору, з соток грудий, вириває ся голосне „гурра!” — На грудях молоденького Козака ясніє медаля, а її срібні проміні весело грають ся з сотками зіниць його товаришів.

Висока, козацька шапка д-ра Трильовського підіймаєть ся в гору, він кланяєть ся старшинї та всьому січовому товариству, здоровить його. Свою промову зачинає короткою згадкою від орґанізації Стрілецтва перед війною, переходить на тему бурливої сьвітової заверухи, згадує, як славно й безсмертно окупили власною кровю Стрільці клевети, кинені на наш народ, а звертаючи ся до відзначеного говорить: — Сей товариш також посьвятив, як і ви всі, своє молоденьке житє для користи власного народу; він хоробро й завзято боров ся з ворогами, а вже його імя Козак вказує, що його предок був українським козаком і боров ся також за красшу долю свого народа. Я в імени Боєвої Управи складаю вам, товаришу, з нагоди вашого відзначеня щирі бажаня й желаю вам на дальше найкрасших успіхів на поли слави. Також усїм товаришам, що вступили недавно в стрілецькі ряди, бажаю витривалости, а можна певно передбачити, що кров найкрасших синів народу не надармо пролита! На честь і славу самостійної України крикнім три рази: „Слава”.

З соток грудий вириває ся грімке „Слава”, а його відгомін лунає далеко-далеко та губить ся у прогалинах подільських горбків. Грімкі звуки національного гимну закінчують сьвято. Потім дефіляда. Сотнї переходять, звернені лицем в сторону відзначеного товариша та стрілецької старшини, а ногами бють остре „темпо”. А він, товариш недолї, усьміхаєть ся мило та своїми веселими очима дивить ся вдоволено на товаришів, котрі переходять, і нїби дякує за прислуги та пошанованє його. Потім мішаєть ся між їх ґурт і відходить разом з усіми, по простуючи кривавим шляхом до висших змагань і мрій...

Андрій Бабюк.

— Кажуть менї люди: Давай на сироти; давай на голодних; давай на бідних; давай на Україну! Не дам! — кажу, — не дам! Питають ся, чому я не дам? А ось дивіть ся, чому я не дам! Хто хоче, най дає, а я дам, але не там, де ви! Я як вже дам, то лицу бодай знак по собі там, де я був! А як треба занотувати, то занотує мене поліцмен і моє імя не пропаде, не бійте ся! Часом менї привиджуєть ся, як нїбито зі старого краю голодні простягають руки, але то „забомбони”, а я вам в жадні „забомбони” не вірю. Децол!

З почтенієм

Микита Хрунь.

РУХ В ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

АВОКА, ПА. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 326, повідомляє всіх своїх членів, що надзвичайний мітінґ відбудеть ся 24. мая с. р., о 7-мій годині вечером, в тій галі, де відбувають ся звичайні мітінґи. На порядку дневнім є дуже важна справа, що вимагає присутности всіх членів. При тій нагоді будеть ся приймати нових членів. Хто має яку залеглість, може її на тім мітінґу заплатити. — Т. Молочник, секр.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

(За оголошеня поміщені в сій рубриці платить ся по 1½ цента за кожде слово за одноразово поміщене, а за дальші поміщеня по 1 цнт. за слово за кождочасне поміщене. — Оголошень женитьби не приймаєсь.)

Пошукую мого рідного брата **СТЕФАНА БЕРЕЗУ**. Походить з села Красне, пов. Скалат, Гал. Хто би о нім знав або він сам, зволить ласкаво зголоситись на адресу: Mykola Bereza, Box 513, Manville, R. I. 60-63

Пошукую своїх братів **ІВАНА і ЯКОВА ГУЦУЛЯК** з Голоскова, пов. Товмач, Гал. Мають перебувати в Пенсилвенії. Голоситись на адресу: Basil Kinasz, 24 Cherry St., Woonsocket, R. I. 62-64

Пошукую свого брата **ПАВЛА ПУЛТОРАКА**, котрий походить з села Кадобна, пов. Калуш, Гал. Перебував перед роком в Рочестер, Н. Й. Хто би о нім знав або він сам, зволить зголоситись на адресу: Theodore Pultorak, 397 Second St., Jersey City, N. J. 62-64

ПОТРІБНО ХЛОПЦЯ 16—18-літнього до ґросерні і бучерні, котрий уміє писати, числити і троха англійської мови розуміє. Голоситись на адресу: K. Kirczow, 68 Greene Str., Jersey City, N. J. 58-65

ЯК ФРАНЦ ВІДМАР ПОБОРОВ СВОГО НАЙБІЛЬШОГО НЕПРИЯТЕЛЯ.

Що найбільше причинило ся до осягненя побіди?

До Г. Г. фон Шлікова, одинокого фабриканта Болгарського Кровного Чаю, який є в сталих зносинах з десять тисячами хорих, а від котрих отримує щоденно множество листів з подяками, наш родимець Франц Відмар, Бакс 123, Ретбон, Айова, прислав слідуючу допись:

„Через кілька місяців терпів я на недугу легких, а лікар казав мені, що лічене буде довше тривати. Читаючи в часописях дописи з подякою для Вас, задумав я спробувати Болгарського Кровного Чаю і переконати ся, чи справді так добре помагає, як про него пишуть.

Наколи тільки раз спробував-єм його, так зараз слідуючого дня чув ся лучше, а по двотижневім уживаню прийшов я назад до здоровля і чую ся, як би щойно на сьвіт народив ся. Красненько Вам дякую за оказану мені поміч, а Болгарський Кровний Чай поручаю кождому родимцеви, що терпить на подібну недугу".

Одну велику родинну дозу, яка вистарчить на 5 місяців вишле денебудь за 1 доляра:

Marvel Products Co., 29 Marvel Bldg., Pittsburgh, Pa. — Adv.

Порошки Болгарського Кровного Чаю, 125 штук в одній дозі, 1 доляр.